41. KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 2. CİLT

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

41. KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 2. CİLT

17-21 HAZİRAN 2019
DİYARBAKIR

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3654/2
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No: 187/2

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Adil ÖZME

17-21 Haziran 2019 tarihlerinde gerçekleştirilen 41. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, Diyarbakır Dicle Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kapak ve Uygulama
Başak Kitap

e-ISSN: 2667-8845

Kapak Fotoğrafı : Prof. Dr. Vecihi Özkaya,
Körtik Tepe Kültürü Uygarlığın İlk Yetkin Deneyimi

Not : Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil Özme tarafından denetlenmiştir.
Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

Ankara 2020

41. ULUSLARARASI KAZI, ARAŞTIRMA VE ARKEOMETRİ SEMPOZYUMU BİLİM KURULU

SCIENTIFIC COMMITTEE OF 41TH INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF EXCAVATIONS, SURVEYS AND ARCHAEOMETRY

Prof. Dr. Vecihi ÖZKAYA	Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Celal ŞİMŞEK	Laodikeia Kazı Başkanı
Prof. Dr. Douglas BAIRD	Boncuklu Höyük Kazı Başkanı
Prof. Dr. Havva İŞKAN IŞIK	Patara Kazı Başkanı
Prof. Dr. Annalisa POLOSA	Elaiussa Sebaste Kazısı Başkanı
Prof. Dr. Mehmet ÖNAL	Harran Kazı Başkanı
Prof. Dr. Nicholas D. CAHILL	Sardis Kazı Başkanı
Prof. Dr. İrfan YILDIZ	İçkale Artuklu Sarayı Kazı Başkanı
Prof. Dr. Engelbert WİNTER	Doliche Kazı Başkanı
Prof. Dr. Erhan ÖZTEPE	Alexandria Troas Kazı Başkanı
Prof. Dr. Marcella FRANGIPANE	Aslantepe Kazı Başkanı
Doç. Dr. Aytaç COŞKUN	Zerzevan Kalesi Kazı Başkanı

İÇİNDEKİLER

Douglas BAIRD, Gökhan MUSTAFAOĞLU, Andrew FAIRBAIRN
2018 Yılı Boncuklu Höyük Kazısı 1

Elif Tül TULUNAY, Müjde PEKER, Daniş BAYKAN, Dinçer Savaş LENGER,
Mustafa BİLGİN, Ceren BAYKAN
Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2018 Yılı Kazısı 11

E. Emine NAZA DÖNMEZ, Şeyda ALGAÇ, Tolga AYDIN
Amasya Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2018 Dönemi Çalışmaları 33

Engin AKDENİZ, Rafet DİNÇ
2018 Yılı Thyateira ve Hastane Höyüğü Kazıları 51

Erkan KONYAR, Bülent GENÇ, Can AVCI, Armağan TAN
Eski Van Şehri, Kalesi ve Höyüğü 2018 65

Erksin GÜLEÇ, Ayşen AÇIKKOL YILDIRIM, İsmail BAYKARA, Yarenkür ALKAN
2018 Yılı Üçağızlı Mağarası Kazısı 85

Ersin ÇELİKBAŞ, Vedat KELEŞ, Hasan BUYRUK, Mevlüt ELİÜŞÜK, Ercan VERİM
Hadrianoupolis 2018 Çalışmaları 95

Eşref ABAY, Fulya DEDEOĞLU, Gürkan ERGÜN, Şerife ÇAKAR, Muhip ÇARKI
Beycesultan Höyüğü 2018 Yılı Kazı Çalışmaları 113

Faris DEMİR
Aigeai Kazısı 2017-2018 135

Fatih ERHAN, Nedim DERVİŞOĞLU
Magarsus Kazısı 2018 Yılı Çalışmaları 147

Felix PIRSON, Ercan ERKUL, Stefan FEUSER, Bernhard LUDWIG, Ulrich MANIA,
Rebekka MECKING, Katja PIESKER, Wolfgang RABBEL, Seçil TEZER ALTAY, İhsan YENEROĞLU
Pergamon – 2018 Yılı Çalışmaları Raporu 159

Fulya DEDEOĞLU, H. Hüseyin BAYSAL, Erim KONAKÇI, Ali OZAN, Bora TEMÜR,
Aydın CURA, Ayşen ÇELEBİ, Ferhat ERİKAN
Ekşi Höyük 2017-2018 Yılları Arkeolojik Kazı Çalışmaları 175

Göksel SAZCI, Meral BAŞARAN MUTLU
Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazıları 2018 Sezonu Çalışmaları 191

Grazia SEMERARO
Phrygia Hierapolis'i (Pamukkale) 2017- 2018 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları 203

Gülgün KÖROĞLU
Balatlar Kilise Kazısı 2018 Yılı Çalışmaları 227

Gülriz KOZBE, Akarcan GÜNGÖR
Gaziantep Doğanpınar Barajı/Dede Harabeleri 2018 Kurtarma Kazıları ve
Kapanış Raporu (2016-2018) 241

Gürcan POLAT, Yasemin POLAT, Kahraman YAĞIZ, Seçil ÇOKOĞULLU, Evren AÇAR
Ecem BAYSU, Ertuğrul KIRAÇ, Melis ÇOBANOĞULLARI, İlayda ÜRÜN
Antandros 2017-2018 Yılı Kazıları 259

Halil TEKİN
Domuztepe 2018 Kazılarının İlk Ön Raporu 277

Halime HÜRYILMAZ
Gökçeada-Yenibademli Höyük 2018 Yılı Kazıları 293

Hamza EKMEN, Ahmet MERCAN, F. Gülden EKMEN, Ali GÜNEY
İnönü Mağarası 2018 Yılı Kazı Çalışmaları 309

Harun TAŞKIRAN, Kadriye ÖZÇELİK, Gizem KARTAL, Yavuz AYDIN, Eşref ERBİL
M. Beray KÖSEM, Göknur KARAHAN
2018 Yılı Karain Mağarası Kazıları 331

Hatice PAMİR, Işıl IŞIKLIKAYA LAUBSCHER, Ayşe BELGİN HENRY
Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları 2018 Yılı Çalışmaları 349

Hatice PAMİR, Nalan YASTI
Epiphaneia (Erzin) 2018 İlk Sonuçları 371

Havva İŞKAN IŞIK
Patara 2018 Kazı ve Restorasyon Çalışmaları 395

Hayat ERKANAL, Ayşegül AYKURT, Kadir BOYÜKULUSOY, İrfan TUĞCU, Ourania KOUKA
Michaela REINFELD, Joseph Ian BOYCE, Nicholas RIDDICK, Vasıf ŞAHOĞLU
Liman Tepe 2018 Yılı Kara ve Su Altı Kazıları 417

Helga BUMKE, Hüseyin CEVİZOĞLU, Elgin von GAISBERG, Aylin TANRIÖVER
Didyma 2018 441

Hüseyin Murat ÖZGEN, Mehmet Rıfat AKBULUT, Bünyat Burak AYKANAT, Ali ÖZTÜRK
Ertunç DENKTAŞ
Adramytteion (Ören) 2018 Kazı ve Onarım Çalışmaları 461

Hüseyin Sabri ALANYALI, Serap ERKOÇ
Side 2018 Yılı Çalışmaları 485

Işık ADAK ADIBELLİ
Kırşehir Kale Höyük 2018 Yılı Çalışmaları 503

İlknur ÖZGEN, Efsane GÜVENÇ, Saadet KAYMAZ
Hacımusalar, 2018 521

İrfan Deniz YAMAN, Cevdet Merih EREK, Iraz Aslı YAMAN
Elbistan Keçe Mağarası Kazıları-2018 537

İsmail AYTAÇ
Harput İç Kale Kazıları 2018 Yılı Çalışmaları 553

İsmail AYTAÇ
2017 Yılı Harput İç Kale Kazıları 573

Erol USLU, İsmail BAYKARA, Berkay DİNÇER, Serkan ŞAHİN, Esin ÜNAL
Gürgürbaba Tepesi Kazısı-2018 591

İsmail ÖZER, Ali ATMACA, Mehmet SAĞIR, İsmail BAYKARA, Berkay DİNÇER, Başak KOCA ÖZER,
Serkan ŞAHİN, Manolya TÜKEL, Ece EREN, Öznur GÜLHAN, Ayşegül ÖZDEMİR
2018 Yılı İnkaya Kazısı 603

Jeroen POBLOME, Piraye HACIGÜZELLER
Sagalassos Antik Kenti'nde 2018 Yılı Kazı, Restorasyon ve Malzeme Çalışmaları 619

NİF (OLYMPOS) DAĞI ARAŞTIRMA VE KAZI PROJESİ: 2018 YILI KAZISI

Elif Tül TULUNAY*
Müjde PEKER
Daniş BAYKAN
Dinçer Savaş LENGER
Mustafa BİLGİN
Ceren BAYKAN

İzmir ili Nif Dağı Kazısı 2018 yılı 13. Sezon çalışmalarımız, 09 Temmuz - 16 Ağustos 2018 tarihlerinde, "Birinci Derece Arkeolojik Sit" tescilli dört kazı alanımızdan Karamattepe, Ballıcaoluk ve Dağkızılca mevkilerinde kısa süreli[1]

* Prof. Dr. Elif Tül TULUNAY, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klâsik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi, İnönü Cad. SÜMKO Sitesi M 6 A Blok Daire 15, 34736 Kozyatağı - İstanbul / TÜRKİYE, e-posta: ettulunay@gmail.com

Doç. Dr. Müjde PEKER, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klâsik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, 34134 Lâleli - İstanbul / TÜRKİYE, e-posta: pekermujde@gmail.com

Prof. Dr. Daniş BAYKAN, Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klâsik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Balkan Yerleşkesi 22100 Edirne / TÜRKİYE, e-posta: danisbaykan@gmail.com

Doç. Dr. Dinçer Savaş LENGER, Akdeniz Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Eski Çağ Tarihi Ana Bilim Dalı, Dumlupınar Bulvarı 07058 Antalya / TÜRKİYE, e-posta: dinsavlenger@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Ahmet Necdet Sezer Kampüsü 2. Eğitim Binası, 03200 Afyonkarahisar / TÜRKİYE, e-posta: bilginarkee@gmail.com

Öğr. Gör. Ceren BAYKAN (M.A.), Trakya Üniversitesi ETBMYO Mimari Restorasyon Programı Sarayiçi Yerleşkesi 22100 Edirne / TÜRKİYE, e-posta: cerenbaykan@gmail.com

1 İzmir *(Smyrna)* Körfezinin doğusunda, Kemalpaşa, Torbalı, Buca ve Bornova ilçelerinin ortak sınırları çevresinde konumlanan NİF (Olympos / Kemalpaşa) Dağı'nın yeri ile arkeolojik yerleşim ve nekropolis alanlarını gösteren haritalar için bkz. Resim: 1 a - b - c; Tulunay 2012[b], s. 81 ve s. 94 Resim: 1 a - b; Tulunay 2009, s. 422 Resim: 1; Tulunay 2007, s. 357 Resim: 1 ve Tulunay 2006, s. 195 Resim: 1 (Tulunay 2019, s. 603 Dpn. 1; Tulunay 2018, s. 301 Dpn. 1; Tulunay 2017, s. 331 Dpn. 1; Tulunay 2016, s. 383 Dpn.1; 2015[a], s. 695 Dpn.1; Tulunay 2014, s. 343 Dpn.1; Tulunay 2013, s. 233 Dpn.1; Tulunay 2012[a], s. 147 Dpn.1; Tulunay 2011, s. 405 Dpn.1).

2018 yılı İzmir İli Nif Dağı Kazısı hazırlıkları çerçevesinde, 05 - 08 Temmuz 2018 tarihlerinde Torbalı ilçesi Dağkızılca mahallesindeki Nif Dağı Kazı Evi, gerekli tamirat ve eksiklikler tamamlandıktan sonra; temizlenip, laboratuvar, bilgisayar odası ve kütüphanesi düzenlenerek, çalışma ve konaklamaya hazır hale getirilmiş; 09 Temmuz Pazartesi günü İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ziyaret edilmiş; Bakanlık Temsilcisi Metin Ağrak, İzmir Arkeoloji Müzesi araştırmacısı Sevim Acarsoy ve Kazı Başkanı Prof. Dr. Elif Tül Tulunay tarafından, Kazı Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Müjde Peker'in

gerçekleştirilmiştir[2].

---

de katılımıyla, Kazı Depoları açılarak tetkik edilmiştir. Nif Dağı'ndaki kazı alanları da aynı gün Bakanlık temsilcisi, Kazı başkanı ve ekip üyelerince gezilerek incelemiş ve fotoğraflanmıştır.

Nif Dağı'nda 2018 yılı jeofizik araştırma, sondaj, kazı ve koruma-onarım çalışmaları, Birinci Derece Arkeolojik Sit tescilli dört kazı alanımız olan Karamattepe, Ballıcaoluk, Dağkızılca ve Başpınar mevkilerinde gerçekleştirilmiştir. Başpınar mevkiinde, dıştan köşeli içten yuvarlak tek apsisli büyük yapı (A Yapısı), üç apsisli, tabanı opus sectile döşemeli kilise (B Yapısı) ve güneyindeki küçük şapelden (C Yapısı) oluşan Bizans Yapı Kompleksi, üzerinde yer aldığı parselin kamulaştırma işlemleri 2017 yılında tamamlanmış olmasına rağmen; özellikle A Yapısı'nın duvarları freskli iç kısmını kazabilmek için gerekli olan kurul onaylı Koruma Çatısı Projesi'nin hâlâ uygulanamamış olması nedeniyle, 2018'de yine kazılamamıştır. Bu alanda sadece ot temizliği yapılmış ve mimariyi örten jeotekstil, gereken kısımlarda yenilenmiştir

Maalesef Türkiye'deki birçok ören yerinde olduğu gibi Nif Dağı'nda da kültür varlıklarımıza çok zarar veren kaçak kazılar yapılmaktadır. Jeofizik araştırma ve arkeolojik kazılara devam ederek mevcut kültür varlıklarımızı yok edilmeden belgeleyip koruma altına almak amacıyla önerdiğimiz sit, çit ve çatı projelerimizin bir an önce gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

2 2018 yılı Nif Dağı Kazısı, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 20.06.2018 / 94949537-160.01.01-E.525171 tarih / sayılı izni ve 19.06.2018 / 94949537-160.01.01.(35) - 520715 tarih / sayılı Kazı ve Sondaj Ruhsatnamesiyle, 19.02.2018 tarih ve 2018 / 11466 sayılı BKK ile Kültür ve Turizm Bakanlığı adına ve ödeneğiyle, 09 Temmuz - 16 Ağustos 2018 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Kazımıza sağlanan destek için teşekkür ederiz.

Kazı çalışmalarını yürüten ve buluntularını değerlendiren bilimsel ekibimizde görev üstlenen 50 kişinin isimleri, unvanları ve bağlı oldukları kurumlar, uzmanlık alanlarına göre şöyledir:

Klâsik Arkeologlar: Prof. Dr. Elif Tül Tulunay (Kazı Başkanı) - İÜ emekli; Doç. Dr. Müjde Peker (Başkan Yardımcısı) - İÜ; Doç. Dr. Daniş Baykan (Metal Eserler Uzmanı) - TÜ; Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger (Nümismat) - AKÜ; Dr. Mustafa Bilgin (Antik Keramik Uzmanı) - PAÜ; Dr. Selma Gün (Antik Mimarî Uzmanı); Pınar Bilgin - PAÜ; Zehra Ceylancı - SÜ; Fırat Girengir - TÜ; İlkay Gizem Önem - İÜ; Eylem Özdemir - PAÜ; Kübra Selcik - PAÜ; Haci Yağuzluk - TÜ; Saimcan Sidar - İÜ; Bizans Uzmanı Sanat Tarihçisi: Dr. Öğr. Üyesi Muhsine Eda Armağan (Mimarî ve Plastik) - UşakÜ; Koruma-Onarım Uzmanları: Öğr. Gör. (M.A.) Ceren Baykan - TÜ; Restoratör Teknikeri İrem Buse Kır - TÜ; Jeodezi (Harita) Mühendisleri: Zeynep Özege (M. A.); Damla Kumbasar - OMÜ; Kadir Can Öncül; Okan Özege; Jeodezi (Harita) Teknikeri: Mert Özger; Jeofizik Mühendisleri: Prof. Dr. Hakan Hoşgörmez - İÜ; Doç. Dr. Hakan Alp - İÜ; Dr. Öğr. Üyesi Oya Tarhan Bal - İÜ; Dr. Öğr. Üyesi Okan Tezel - İÜ; Mimar: Beyza Özyürek - OGÜ; İstatistik Uzmanı - Arkeoloji Öğrencisi: Öğr. Gör. Dr. Tutku Tuncalı Yaman; Öğrenciler:

Işıl Acar - İTÜ Mimarlık; Elif Akgümüş - TÜ Koruma ve Onarım; Yiğit Kaan Alpaslan - İÜ Jeofizik; Rabia Armutçu - TÜ Koruma ve Onarım; Mert Ceylan - İTÜ Mimarlık; Aybeniz Çalışkan - İTÜ Mimarlık; Merve Çelikbilek - YTÜ Mimarlık; Cansu Çilden - İTÜ Mimarlık; Deniz Çit - İÜ Klâsik Arkeoloji; Ali Hamza Demirtaş - MSGSÜ Klâsik Arkeoloji; Ezgi Başak Filoğlu - İÜ Jeofizik; Sanem Güney - DüzceÜ Klâsik Arkeoloji; Yaren Gürdamar - İÜ Jeofizik; Şehriban İçten - TÜ Koruma ve Onarım; Mehtap Kaçar - İÜ Klâsik Arkeoloji; Buket Özkılınç - İTÜ Mimarlık; Öznur Sümengen - İTÜ Mimarlık; Özgün Öykü Şanlı - İÜ Koruma ve Onarım; Damla Üstünel - MSGSÜ Klâsik Arkeoloji; Feyza Hacer Vardar - TÜ Klâsik Arkeoloji; Ekrem Mehmet Zeren - İÜ Jeofizik ve Bakanlık Temsilcisi: Metin Ağrak - Adana Müzesi Klâsik Arkeolog.

2018 yılında Nif Dağı Kazı Evi'nde sosyal etkinlik gerçekleştirilememiş, yalnızca okçuluk çalışmalarına devam edilmiştir.

Geçen on üç yılda bize destek olan kurumlara, kazımıza sağlanan olanaklara, özveriyle çalışan Bakanlık temsilcisi ve ekip üyelerimize, etkinliklerimize katılan ve kazımızı ziyaret eden herkese içten teşekkür ederiz.

KARAMATTEPE

Elif Tül TULUNAY

Nif Dağı'nda 2018 yılının ilk arazi çalışmalarına, 09 Temmuz Pazartesi günü Karamattepe Geometrik / Arkaik Yerleşim - Hellenistik Nekropolis alanında başlanmıştır. Kazı alanının, öncelikle durumu incelenmiş ve güneyi ile doğusunda kazılması planlanan açmalarda ot temizliği yapılmış; jeotekstil örtüler kaldırılmış; tüm araziye harita mühendislerince memleket koordinat sistemine göre karelaj oturtulmuştur. Karelajda, 10x10 m.lik plankarelerin sol alt (güneybatı) köşelerine numaralı kırmızı kazıklar çakılmış; her plankare, sol üst köşeden başlayarak saat yönünde (a - d harfleriyle) 5 x 5 m.lik dörder açmaya bölünmüştür.

Karamattepe'de 2018 yılında 6 yeni açmada çalışılmıştır (Resim: 1 d, Resim: 2 ve Resim: 3): Güneydeki V 33 a ve V 33 b ile doğudaki AB 32 a açmaları tamamen kazılmış; AB 31 a, AA 32 b ve AB 32 b açmaları ise mali olanaksızlık nedeniyle kazının kapatılması zorunluluğundan tamamlanamamıştır.

Alanın güney-güneybatısındaki V 33 a ile V 33 b açmalarında (Resim: 2 a - b), döküntü taşlar arasında doğrultu veren yan yana birkaç taş sırası dışında düzgün mimari kalıntı tespit edilememiş; fakat çıkan taşların çizimi yapılarak genel plana aktarılmıştır. Ayrıca çalışılan açmaların ve tüm alanın genel hava fotoğrafları da çekilmiştir. V 33 a açmasında 1 adet (Resim: 3 f), V 33 b açmasında ise 5 adet olmak üzere iki açmada toplam 6 adet demir ok ucu (Tip 1) bulunmuş olup, önceki yıllarda Karamattepe'ye güneyden bir saldırı (Pers istilâsı?) olduğu fikrini desteklemektedir. V 33 b açmasında bronz bir "saç spirali" de bulunmuştur (Resim: 3 g). Bu açmalarda ayrıca çok miktarda cüruf, birkaç çivi ve az sayıda keramik parçası da ele geçirilmiştir.

Alanın doğusunda kazılan AB 32 a açmasının kuzeyinde bir yay oluşturan ve AB 31 d açmasında devam edebileceği düşünülen taşlar açığa çıkarılmıştır (Resim: 2 c - d). Bu taşların arasında, küllü; açma kesitinde ise, kırmızı renkli toprak tespit edilmiş ve örnek alınmıştır. Açmanın kuzeybatı kesitinde (Resim: 2 e) ve kuzeybatısındaki taşların arasında, kısmen tümlenebilecek kaplara ait keramik parçaları bulunmuştur. Bunlar, 2019 kazı sezonunda temizlenip, değerlendirilecektir. AB 32 a açmasında ayrıca 5 adet demir ok ucu (3 Tip 1 + 2 Tip 2) ile birkaç demir çivi ele geçirilmiştir (ok ucu Tip 1 örneği için bkz. Resim: 3 h; ok ucu Tip 2 örneği için bkz. Resim: 3 i).

AB 32 a açmasının doğusundaki AB 32 b açmasının sadece batı yarısında çalışılmış (Resim: 3 a); açma genelinde kazma ile inilen ikinci seviyede (yak-

laşık 15 - 20 cm. derinliğinde) kepir (marn) tabakası ortaya çıkmış ve açmada, yalnızca güneybatıda kepire oyulmuş iki adet yuvarlak çukur bulunmuştur (Resim: 3 b).

Karamattepe kazı alanının doğusundaki AA 32 b açmasının ise doğu yarısında çalışılmış; kazma ile üç seviye (yaklaşık 20 - 25 cm. derinliğe) inildikten sonra ana kayaç olan kepire (marn) ulaşılmıştır (Resim: 3 c). Açmanın güney kesitinde AA 32 c açmasına doğru, güneybatı kesitinde açmanın kazılmamış batı yarısına doğru devam ettiği düşünülen taşlar ortaya çıkmıştır (Resim: 3 d). Açmanın kuzeydoğusunda, yuvarlak oluşturan taşların ortasında, parçalar halinde bir kap (Resim: 3 e); hemen güneydoğusunda ise başka bir kaba ait keramik parçaları; AA 32 b açmasının kazılan kısmında ise keramik yanı sıra bir *stylos* (Resim: 3 k) ile cüruf ve demir objeler bulunmuştur.

Karamattepe 2018 çalışmalarında jeofizik (manyetik ve elektrik) araştırmalar da yapılarak, özellikle alanın kazılmamış doğu ve kuzey kesiminde yapı / mezar izleri aranmıştır. Jeofizik verilerine göre çalışmalar 2019 kazı sezonunda yapılacaktır.

Karamattepe'de 2006 - 2018 yıllarında kazılarla gün ışığına çıkarılan korunagelmiş mimarî (Geometrik / Arkaik yapı temellerine ait taş sıraları ile kuru duvar örnekleri) ve mezarlar (Erken Hellenistik Dönem'den itibaren 75 yıl kadar kullanılan nekropolisteki inhumasyon ve kremasyon mezarların buluntu konteksti ve keramik tarihlendirmeleri) gözetilerek, evrelere göre incelendiğinde, özellikle batı ve güneybatıda Geç Geometrik, orta kısımda ise güneydoğudan kuzeybatıya bir hat üzerine sıralanmış Arkaik yapılaşma görülmektedir (Resim: 1 d). Klâsik Dönemin temsil edilmediği Karamattepe'nin Hellenistik mezarları ise, Geometrik ve Arkaik mekânlar içine veya bunlardan alınan taşlarla oluşturulmuş dairesel düzenlemeler ortasına yapılmışlardır.

Keramik

Mustafa BİLGİN

Karamattepe'de geçmiş yıllarda bulunan, dağlık kesimdeki bir yerleşimin Geometrik ve Arkaik Dönem kullanımına ışık tutan keramik, alanın Geç Geometrik Dönem'den itibaren iskân edildiğini ve M.Ö. 6. yüzyılın ortalarında terkedildiğini göstermektedir. 2018 kazı sezonunda ele geçen örnekler de bu görüşü destekleyecek niteliktedir.

Değerlendirmeye alınan keramik içinde, Geç-Sub Geometrik Döneme ait NİF.18.K.11 buluntu numaralı ilk örnek, *kotyle-krater* olarak tanımlanan kaba

ait ağız kenarıdır. Çapı 30 cm. olan ve daha çok şarap karıştırmak için kullanılan kaba ait parçanın hamur rengi koyu bejdir. Günümüze ulaşabilen bölümü siyah astarlı olup herhangi bir bezemesi yoktur (Resim: 4 a).

Aynı döneme ait diğer bir örnek ise NİF.18.K.18 buluntu numaralı *kotyle* parçasıdır. Az oranda korunabilen ağız kenarı üzerinde dışta üç adet bant bezeme yer almaktadır. Bu bezemenin altında, üstten ve alttan bantlarla sınırlanan dar bezeme frizi içinde, hafif bir açıyla sağa doğru yatık, birbirine paralel kısa çizgiler görülmektedir (Resim: 4 b).

Çalışmalarda tespit edilen NİF.18.K.23 buluntu numaralı ağız kenarı içte ve dışta bant bezemeli tabak parçası (Resim: 4 c) ile NİF.18.K.15 numaralı dışa kalınlaştırılmış ağız kenarı kırmızı bant bezemeli *amphora/hydria* parçası (Resim: 4 d), M.Ö. 7. yüzyılın ikinci yarısı - 6. yüzyılın ilk yarısına aittir.

Karamattepe'de M.Ö. 7. yüzyılın ikinci - 6. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen diğer bir buluntu grubunu çömlekler oluşturmaktadır. Bir yapı ile ilişkilendirilemeyen çömlek parçaları, geçmiş yıllarda tespit edilen kontekst buluntularına göre Geç Geometrik Dönemden itibaren Arkaik Dönem boyunca kullanılmıştır. NİF.18.K.06 numaralı ağız-gövde kenarı parçası bunlara iyi bir örnektir (Resim: 4 e).

Karamattepe'nin nekropolis olarak kullanıldığı Erken Hellenistik Dönemde Attik ve Bölgesel Özellikte keramik dikkati çekmektedir. Genellikle iyi arıtılmış açık kırmızı hamurlu, siyah parlak astarlı Attik keramik, Karamattepe Nekropolisi'nin ithal vazoları arasındadır. Bu örnekler Hellenistik Dönemin erken safhasına (M.Ö. 325 - 275) tarihlendirilmekte olup bu özelliği ile Karamattepe'de saptanamayan Klâsik Dönemden, Hellenistik Döneme geçişi en iyi yansıtan buluntulardır.

Attik keramik içinde değerlendirilen tek örnek NİF.18.K.31 numaralı *kantharos* kaide parçasıdır (Resim: 4 f). Kaidenin yüzeyle temas eden bölümüne, erken Hellenistik Dönem örneklerinde görülen yiv yapılmıştır.

Siyah astarlı keramik içinde, Attik örneklerin dışında, olasılıkla Nif Dağı ya da çevresinde üretilen ve hamuru Attik keramikten farklı özellikler gösteren buluntular da ele geçirilmiştir. Bu grup altında değerlendirilen parçaların Attik örneklerden farklı olan mika katkılı hamurları genellikle bej rengin tonlarındadır; ancak bazen hamur rengi fırınlama kaynaklı yer yer griye dönüşmüştür. Karamattepe Nekropolisi'nde, bu özelliklere sahip ilk grubu, M.Ö. 325 - 275 yıllarına tarihlendirilen içe dönük kenarlı derin ve sığ kâseler oluşturmaktadır. NİF.18.K.10 buluntu numaralı parça, içe dönük kenarlı de-

rin bir kâseye aittir ve kaidesinin altında, erken dönem örneklerinde görülen bir yiv vardır (Resim: 4 g). NİF.18.K.36 numaralı örnek ise içe dönük kenarlı sığ kâsenin kaide kısmına aittir. Bu kaidenin tondosunun iç yüzeyine iki sıra rulet bezeme ile yüzeye oturduğu bölüme yiv yapılmıştır (Resim: 4 h).

Bölgesel keramik içinde değerlendirilen NİF.18.K.22 numaralı dışa dönük kenarlı kâseye ait ağız parçasının gri hamuru, kireç ve mika katkılıdır. Yerel atölyelerin birinde üretildiği anlaşılan bu örneğin astarı diğer buluntulara oranla çok daha ince ve mattır (Resim: 4 i).

Karamattepe Nekropolisi'nde tespit edilen bir diğer buluntu grubu, "batı yamacı stili"nde bezemeli örneklerdir. Değerlendirmeye alınan NİF.18.K.19 numaralı ağız kenarı parçasının, profil özellikleri dikkate alındığında, derin bir *skyphos*a ait olduğu anlaşılmaktadır (Resim: 4 k). Bej hamurlu, siyah astarlı kâsenin gövdesi üzerinde, bu stilde bezemeli diğer örneklerde sıklıkla görülen, kazımayla yapılmış iki adet ince bant bezeme vardır. Yüzeyindeki aşınma fazla olduğundan bezemeleri günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu tip örnekler Atina Akropolisi'nde M.Ö. 275 - 260 yıllarına tarihlendirilmiştir.

Metal Buluntular

Daniş BAYKAN

Karamattepe'de 2018 yılında, 8 adet Tip 1 ok ucu (M.18-1, M.18-2, M.18-3, M.18-6, M.18-7 Resim: 3 f, M.18-12 Resim: 3 h, M.18-18, M.18-20); 2 adet Tip 2 ok ucu (M.18-14 Resim: 3 i), M.18-19) ve 1 adet tip 2 gibi ama daha uzun namlulu ve ince ok ucu (M.18-4); bronz bir spiral (M.18-8 Resim: 3 g) ile demir bir *stylos* (M.18-21 Resim: 3 k) ele geçirilen metal buluntulardır. Karamattepe'de 2018'de ele geçen 11 adet demir ok ucu ile birlikte 2006 - 2018 yıllarında bulunan toplam ok ucu sayısı 486 adete ulaşmıştır; bunlardan 471'i demir 15'i ise bronzdur.

2018 yılında Karamattepe'de sikke gün ışığına çıkmamıştır.

BALLICAOLUK

Müjde PEKER

2018 sezonunda ödeneğe göre yapılan ayarlama nedeniyle Ballıcaoluk'ta (Resim: 5) iki dönem çalışılmış, AD 25 a, AC 24 c ve AD 24 d açmalarında kazı yapılmıştır (Resim: 5 d - c). 19 - 28 Temmuz 2018 tarihlerindeki ilk dönemde, AD 25 a açmasında kazı ve Z 19 d - Z 20 a açmalarında daha önceki sezonlar-

da ortaya çıkarılan mezarlarda mimari çizim düzeltmesi yapıldı (Resim: 6). Ek ödenek gelmesiyle Ballıcaoluk'ta kazı çalışmalarına 7 - 15 Ağustos 2018 tarihlerinde devam edildi ve bu ikinci dönemde AC 24 c ve AD 24 d açmalarında çalışıldı.

AD 25 a, AD 25 d, AC 25 b, AC 24 c ve AD 24 d açmalarında 2011 yılından beri Hellenistik Döneme ait bir konutun çeşitli mekânları ortaya çıkarılmaktadır (Resim: 7). Batıdan doğuya doğru yamaç eğimine sahip bu kesimde batıda daha yüksekte görülen ve düzeltilerek mekân zemini olarak kullanılan ana kayanın, doğuya doğru daha düşük seviyede olması nedeniyle, burada tabanın doldurularak düzletilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Nereden alındığı henüz saptanamayan bu dolgu toprağının içinde Geç Geometrik / Arkaik dönemlere tarihlendirilen keramik parçaları bulunmuştur.

AD 25 a açmasının güneyinde, AD 25 d açmasının kuzeyindeki kısım da kontrol ve stratigrafiyi koruma amacıyla kazılmamıştır. 2016 yılında, AD 25 d açmasında, bu seviyeye yakın bir kotta Hellenistik bir *pithos*un alt kısmı duvar yanında zeminde *in-situ* ele geçirilmişti. Çalışmalarla, farklı seviye ve doğrultularda ortaya çıkan duvarlar, buranın bir konut alanı, duvarların da konutun farklı evrelerindeki mekânlarla ilişkili olduğunu düşündürmektedir. AD 25 a açmasının kuzeydoğu kesimindeki taş dolguda seviye inildi. Duvara zarar verdiği için önceki sezon kesimi gerçekleştirilen ağacın duvara tutunan kökleri 2017 sezonunda buradaki çalışmalar sırasında seviye inildikçe kesilmişti. Bu sezon da köklerin kesilmesine ve altındaki toprağın temizlenmesine kontrollü devam edildi. Kökler, duvardaki blok taşların derz aralarına girdiğinden, tamamıyla çıkarılamadı (Resim: 8 a - b). Kökün altında kalan topraktan ve taş dolgudan Geç-Subgeometrik (Resim: 11 a - c) ve Arkaik Döneme tarihlendirilen keramik parçaları ele geçirildi.

Ballıcaoluk'ta 2018'deki ikinci dönem çalışmaları, daha önce kazılan açmalardaki mimariyi takip edebilmek ve ortaya çıkmaya başlayan muhtemel konut yapısının planını anlayabilmek için AC 24 c ve AD 24 d açmalarında yapıldı. AC 24 c açmasının batı kenarında kuzey-güney doğrultulu taş sırası ve muhtemelen bu duvardan dökülmüş taşlar ortaya çıkarıldı (Resim: 8 c - d). Duvar sırasına ait olmayan taşların toplanarak duvarın ortaya çıkarılmasına 2019'da devam edilecektir. AC 24 c açmasında 1 adet demir ok ucu Tip 2 (M.18.10 Resim: 10 d) ve 1 adet tezgâh ağırlığı (PT.18.2 Resim: 10 c) bulunmuştur.

AD 24 d açmasının batı kenarının ortalarında, AC 24 c açmasına doğru giden doğu-batı doğrultulu bir duvar sırası ortaya çıktı (Resim: 9 c-d). AC 24 c açmasında henüz bu kota inilmediğinden duvarın batıya doğru ne kadar de-

vam ettiği belirlenemedi. Açmanın güneybatısında üst kotta yoğun miktarda çatı kiremiti parçası bulunmuş (Resim: 9 b); birleşebilir durumdaki kiremit parçaları numaralandırılarak toplanmıştır (Resim: 9 a).

AD 24 d açmasında pişmiş toprak figürin başlarına ait parçalar, 9 adet bronz sikke, 3 adet demir ok ucu (1 Tip 1 + 2 Tip 2) ve 3 adet kurşun sapan tanesi bulunmuştur.

Figürin Parçaları: Yüksek başlık takan bir genç bir kadın figürinine ait baş; bir büyük, yedi küçük parça halinde bulunmuştur (Resim: 10 a). Saç, kavun dilimi olarak tanımlanan biçimde işlenmiştir. Yüzde beyaz, saçta kırmızımsı kahverengi ve gerisinde beyaz; başlığın üzerinde mavi boya izleri korunagelmiştir. Benzer örnekler "Doğucul Aphrodite" olarak tanımlanmaktadır. Hellenistik Dönem Smyrna kökenli örnekleri İstanbul Arkeoloji, Londra Britanya ve Paris Louvre müzelerinde görülebilir[3].

Dolgun çehreli figürin başının, burun, ağız, çene ve yanak kısmı mevcuttur (Resim: 10 b). Ağzı hafif aralıktır. Aşınmış olmakla birlikte özenli işçiliğe sahip olduğu gözlenmektedir. Belirteç / atribü korunagelmediğinden kimliklendirilmesi zordur. Fakat dolgun pürüzsüz yanakları genç bir kadını anımsatır. Yakınında bulunan diğer figürin parçasıyla birlikte değerlendirildiğinde bir Aphrodite başı olabilir. Smyrna kökenli, benzer bir baş bugün Londra'da, Britanya Müzesi'ndedir ve Geç Hellenistik Döneme tarihlendirilir. Her ikisinin de Smyrna pişmiş toprak figürin atölyesinin ya da etkisindeki yerel bir atölyenin eseri olması mümkündür.

Keramik

Mustafa BİLGİN

Geç/Subgeometrik - Arkaik Dönem Keramik: Ballıcaoluk Yerleşmesi'nde 2018'de kazılan AD 25 a plankaresinde yerleşmenin erken evresine ait fakat herhangi bir mimariyle ilişkilendirilemeyen keramik parçaları dikkati çekmektedir. Bunlar, 2017 yılı çalışmalarında AD 25 a açmasında, tespit edilen ve Hellenistik Döneme tarihlendirilen mekânın alt kotundaki dolguda ele geçirilen keramik buluntularla aynı dönemsel özellikleri taşımaktadır.

---

3 Hasselin-Rous, I., Çaldıran Işık, M. E., Kongaz, G., Musees archeologiques d'Istanbul Catalogue des figurines en terre cuite grecque et romaine de Smyrne / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yunan-Roma Dönemi Pişmiş Toprak Smyrna Figürinleri Kataloğu, Paris, 2015, s. 144; Sharpe, H. F., "Terracotta Figurines from Houses at Olynthus. Findspot and Function", Figurines de terre cuite en Méditerranée grecque et romaine 2: Iconographie et contextes, Haz. A. Müller, E. Laflı, 2015, 215 - 230.

Değerlendirmeye alınan örnekler arasında Geç-Subgeometrik Dönem özellikleri gösteren, NİF.18.BO.16 buluntu numaralı, konsantrik daire bezemeli kapalı bir kaba ait gövde parçası yerleşmenin erken kullanım evresine aittir. Koyu bej hamurlu bu gövde parçasının konsantrik daire bezemesi kırmızımsı kahverengidir (Resim: 11 a). Subgeometrik Döneme ait NİF.18.BO.15 numaralı gövde parçasının dış yüzeyinde, üstten bir bant ile sınırlandırılan bezeme alanında, dörtlü dikey çizgi kümesi tanımlanabilmektedir (Resim: 11 b).

Yerleşmede tespit edilen en nitelikli parça ise NİF.18.BO.21 buluntu numaralı *amphora* (?) omuz parçasıdır (Resim: 11 c). Koyu bej hamurlu bu örneğin iç yüzeyi hamur rengindedir. Dış yüzeyi, beyaz astar üzerine kahverengi bezemeli olarak tasarlanmıştır. Omuzun başlangıcından itibaren başlayan bant bezemeler, kabın korunabilen bölümünü üç bezeme frizine ayırmıştır. Bezeme frizinin bir kısmında aşınma yoğundur. Ancak astarın ve bezemenin bozulmayan bölümünde, bezeme frizlerinin içine çoklu dikey çizgi kümelerinin yapıldığı görülmektedir. Bu tip bezemeler özellikle M.Ö. 7. yüzyılın ilk yarısında oldukça yaygındır. Yerleşmenin erken evresiyle ilişkili bir diğer örnek NİF.18.BO.18 numaralı *skyphos*a ait ağız kenarı parçasıdır. Küçük bir bölümü korunabilen bu parçanın ağız kenarının dışında kırmızı bant bezeme tanımlanabilmektedir (Resim: 11 d). NİF.18.BO.05 ve NİF.18.BO.03 bu tip *skyphos*lara ya da *kotyle*lere ait kaide parçalarıdır (Resim: 11 e ve Resim: 11 f).

Yerleşmenin Arkaik Dönemini temsil eden NİF.18.BO.06 numaralı *amhpora/hydria* ağız parçası M.Ö. 7. yüzyılın ikinci yarısı ile M.Ö. 6. yüzyılın ilk yarısına aittir (Resim: 11 g). NİF.18.BO.14 buluntu numaralı bant bezemeli bir tabak (Resim: 11 h) ile NİF.18.BO.13 numaralı dışa çekik kenarlı, kırmızı astarlı derin bir tabak (Resim: 11 i) da aynı döneme ait örneklerdir.

Hellenistik Keramik: Ballıcaoluk Yerleşmesi'ndeki Hellenistik Dönem yapısında, AD 25 a plankaresinde yürütülen çalışmalarda tespit edilen, çark yapımı, siyah astarlı, NİF.18.BO.09 numaralı kandil parçasının (Resim: 11 k), hamur yapısı Attik keramikten farklı ve açık bej renktedir. Olasılıkla Nif Dağı ya da yakın bir bölgede üretilen kandil, Attik örneklerin taklidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı tabakada tespit edilen açık bej hamurlu bölgesel özellikte bir diğer örnek (NİF.18.BO.04), içe dönük kenarlı bir kâseye ait ağız kenarı parçasıdır (Resim: 11 l). Bu örnekler de yapının Erken Hellenistik Dönem evresiyle ilişkilidir.

Yapının üst kotlarında saptanan, "batı yamacı stili"nde bezemeli bir *unguentarium*a ait omuz parçasının yakın bir benzeri, Atina Agorası'nda, M.Ö.

2. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir (Resim: 11 m). Bej hamurlu, siyah astarlı unguentariumun dış yüzeyinde kazımayla yapılan iki bandın alt ve üst bölümünde beyaz boyalı bezemeler dikkati çekmektedir.

Sikkeler

Dinçer Savaş LENGER

Ballıcaolukta 2018 yılında ikisi tanımsız on iki bronz sikke ele geçirilmiştir. AC 24 c açmasında bulunan üç sikkeden biri M.Ö. 4. yüzyıla tarihlendirilen Kolophon (S.18.11), biri de M.Ö. 3. yüzyıla tarihlendirilen Smyrna (S.18.05) darbıdır; diğer sikke (S.18.06) tanımsızdır. Kolophon sikkesi Apollon başlı / at protomlu seriye aittir. Baş / Apollon başı betimli Smyrna sikkesi (Resim: 10 e) başka bir sikkenin üzerine basılmıştır. Bu sebepten her iki sikkenin ikonografyasının birbirine geçtiği gözlemlenmektedir.

AD 24 d açması buluntusu dokuz sikkeden ikisi M.Ö. 4. yüzyıla tarihlendirilen arı/geyik serisinden Ephesos (S.18.07 ve S.18.15); biri Apollon başı / *kithara* serisinden Kolophon (S.18.09 Resim: 10 g); biri Apollon / boğa betimli Gambreion (S.18.10 Resim: 10 h.) darbıdır. Smyrna basımı iki sikke (S.18.08 ve S.18.12) ise M.Ö. 3. yüzyıla tarihlendirilmektedir; ilkinin ön yön yüzünde sağa dönük Apollon başı, arka yüzünde sola doğru oturan Homeros (Resim: 10 f); ikincisinin ön yüzünde sağa dönük bir baş ve arka yüzünde buhurdanlık yer almaktadır. Son üç sikkeden ikisi Geç Roma darbıdır: M.S. 4. yüzyıla ait sikkenin (S.18.14) arka yüzünde sola dönük elinde çelenk taşıyan Victoria; M.S. 5. yüzyıla ait sikkenin (S.18.16) ise ön yüzünde ¾ cepheden bir baş, arka yüzünde ise ayakta bir figür görülmektedir. Diğer sikke (S.18.13) tanımsızdır.

Metal Buluntular

Daniş BAYKAN

Ballıcaoluk'ta 2018'de Tip 1 ok uçlarından 1 adet (M.18-13) ve Tip 2 ok uçlarından 3 adet (M.18-5, M.18-10, M.18-11) tespit edilmiştir. Ayrıca üç kurşun sapan tanesi ele geçirilmiştir (Resim: 14 a - b - c).

DAĞKIZILCA

Elif Tül TULUNAY

Nif Dağı yöresinin Antik Çağdaki ölü gömme geleneklerine ışık tutacak farklı tiplerde (tümülüs altı *dromos*lu tek veya iki odalı taş mezarlar, pişmiş

toprak lahitler ve basit tekne mezarlar gibi) birçok mezar barındıran, fakat maalesef yoğun kaçak kazılarla yıllarca tahrip edilmiş ve yağmalanmış olan Dağkızılca nekropolisinde, dokunulmamış yeni mezarlar bulmak amacıyla, 2017'de kamulaştırılan ve arkeolojik kazı çalışmaları için Nif Dağı Kazısı'na tahsis edilen arazilerde (Resim: 12 c) kazılması düşünülen alanlarda, öncelikle, harita mühendisleri memleket koordinat sistemine göre karelajı oturttu; 19.07.2018 tarihinde de jeofizik araştırmalara başlandı. 103 Ada 47 Parselde; manyetik, elektrik ve yer radarı / GPR yöntemleriyle; 101 Ada 54 parselde ise sadece manyetik yöntemle ölçümler alındı. Elde edilen verilere göre önerilen E 27 b ve E 27 c açmalarında kazıya karar verildi. Jeofizik bulgular bu açmalarda doğu-batı yönünde olası bir oda mezar görüntüsü yakaladığından *dromos*u bulmak için kazı çalışmaları F 27 a, F 27 d ve F 27 b açmalarına doğru genişletildi. E 27 b ve E 27 c'de bir oda mezar çatısını andırır görünümde kavisli forma sahip ana kaya meydana çıktı (Resim: 13 a). Çevresinde ise işlenmemiş bazı taşlar gözlendi. Hava fotoğrafı çekildi (Resim: 13 c).

Sikkeler

Dinçer Savaş LENGER

Dağkızılca'da 2018 yılında bulunan dört sikkeden üçü Hellen, biri ise Geç Roma darbıdır. E 27 b açmasında bulunan üç sikkeden ikisi (S.18.01 ve S.18.02) Ephesos basımı olup, M.Ö. 4. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Bu sikkelerin ön yüzünde arı, arka yüzünde ise sola dönük geyik yer alır. Aynı açmadan gelen üçüncü sikke (S.18.4) ise hangi imparator tarafından basıldığı bilinmeyen Geç Roma sikkesidir (M.S. 4. yüzyıl). Ön yüzünde inci diademli büst, arka yüzünde ise elinde çelenk tutan Victoria tasviri görülmektedir.

F 27 d açmasında bulunan tek sikke (S.18.03) Mysia'daki Teuthrania ve Halisarna kentlerinde hüküm süren Satrap Prokles tarafından Teuthrania'da basılmıştır. M.Ö. 400'e tarihlendirilmekte olup, bugüne kadar Nif Dağı'nda bulunan en erken tarihli sikkedir. Ön yüzünde sola dönük Apollon, arka yüzünde ise sağa dönük Prokles başı bulunmaktadır (Resim: 13 d).

Metal Buluntular

Daniş BAYKAN

Ballıcaoluk'ta 2018 yılı metal buluntuları arasında, kazılan açmaların yüzeye yakın seviyelerinde çıkan 4 demir ok ucu (1 adet Tip 1, 3 adet Tip 2) ile 3 adet kurşun sapan tanesi (Resim: 14 a - b - c); bulunmuştur. Ballıcaoluk'ta

2006 - 2018 yıllarında ele geçen toplam ok ucu sayısı 47 adede ulaşmıştır (41 demir + 6 bronz). Nif Dağı Kazısı genelinde 2006 - 2018 sezonlarında toplam 4148 adet metal buluntu ele geçirilmiştir; bunların 772 adedi kazı envanter defterine kayıtlı olup, 3376 adedi tasnif dışıdır.

Temizlik-Koruma-Onarım Çalışmaları

Ceren BAYKAN

2018 yılında küçük buluntu koruma onarım çalışmaları Nif Dağı kazı evi laboratuvarında koruma onarım çalışmaları kapsamında bronz, demir ve kurşun malzemeden üretilmiş metal buluntuların temizliği, bozulma şekilleri ve durumları gözetilerek mekanik yöntemle yapılmış; uygulamanın kontrollü olabilmesi için temizlik aşaması optik görüntüleme cihazı ve büyüteçli masa lambası altında sürdürülmüştür. Koruma ve onarım uygulamaları tamamlanmış eserler, boyut ve ağırlık ölçüleri alınarak kayıt edilmiş, birleşebilir parçaları yapıştırılmış, fotoğraf ve çizimle belgelenmiştir.

Elif Tül TULUNAY

Nif Dağı'na 1999 yılında ilk ayak bastığımızda burası kaçak kazılarla darmadağın edilmiş bir durumda idi ve kültür varlıklarımız yoğun biçimde tahrip görüyordu. Eğer biz Nif Dağı'nda arkeolojik kazılara başlamamış olsaydık, bugün yörenin tarihine ve kültür çeşitliliğine ilişkin birçok önemli bilgi ve buluntu elimizde olmayacak, Nif Dağı bilinmezliğinin karanlığında yok olup gidecekti. Ör., Karamattepe'de bir Geometrik-Arkaik Dönem yerleşiminin varlığını; burada yoğun metalürjik faaliyetler gerçekleştirildiğini, Perslerin de M.Ö. 6. yüzyılın üçüncü çeyreğinde buraya geldiklerini ve mühimmat ikmali için üretim yaptıklarını; yerleşimin bundan sonra terk edildiğini, fakat M.Ö. 4. yüzyılın son çeyreğinden itibaren aynı alanın 75 sene kadar nekropolis olarak kullanıldığını asla bilemeyecektik! Çünkü bu alan 2 b orman arazisi idi ve satılıp yapılaşmaya açılacaktı. Savunma duvarları Hellenistik Döneme tarihlendirilen Ballıcaoluk Kalesi'nin Geç Proto-Geometrik Dönemden beri iskân edildiğini bilemeyecektik. Dağkızılca'da yıllarca talan edilmiş iki ve tek odalı muhteşem oda mezarların bulunduğu büyük bir nekropolisin varlığından haberimiz olmayacaktı. Çok sayıda Makedon sikkesi çıkmasaydı Nif Dağı'nda bir Katoikia'nın varlığını düşünmeyecektik. Ender ya da eşsiz diğer küçük buluntularımızı ve özellikle ithal keramiği de hatırlatmak isterim. İki kilise ve bir şapelden oluşan Başpınar Bizans Yapı

Kompleksi'ni bilim dünyası tanımayacaktı. Laskarisler Döneminde (M.S.13. yy.) Bizans Devletinin başkenti pozisyonundaki Nymphaion'a (eski Nif /bugünkü Kemalpaşa) yakınlığı ve buluntularından çoğunun bu döneme ait nadir eserler olması nedeniyle ayrıcalıklı bir yer kazanan bu büyük yapı grubu ilk kez bizim araştırmalarımızla arkeoloji literatürüne girmiştir. A Yapısı'nda muhtemel bir tahribattan önce kazıya devam edebilmemiz ve yapıyı tümüyle belgelememiz için onaylı koruma çatısı projesinin bir an önce yapılması gerekmektedir. Ören yeri statüsüne alınarak özellikle yabancı turistler için inanç turizmi kapsamında önemli bir ziyaret yeri olacak bu yapı grubu ülke turizmine de büyük katkı sağlayacaktır.

Ben ve ilk günden beri çoğu ile birlikte çalıştığım ekip üyelerimiz büyük bir özveriyle çalışmalarımızı sürdürmek istiyoruz. Donanımlı bir kazı evimiz, yetkin uzmanlardan oluşan kadromuz, ekip ve ekipmanımız mevcuttur. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İstanbul Üniversitesi adına Bakanlar Kurulu Kararıyla başkanlığımda ilk kez 01 Eylül 2006 tarihinde başlayan İzmir İli Nif Dağı Kazısı, bugün bize bu dağlık yörenin, kırsal yerleşimlerini tanımak; sosyal yaşamı, ticarî ilişkileri ve kültür tarihini anlamak açısından birçok yeni bilgi ve bulgu kazandırmış, Türk Arkeolojisi için önemli bir çalışmadır.

KISALTMALAR

ArkeometriST	Arkeometri Sonuçları Toplantısı
AST	Araştırma Sonuçları Toplantısı
Bkz. / bkz.	Bakınız
Dpn.	Dipnot
KST	Kazı Sonuçları Toplantısı
s.	sayfa
Tulunay 2006	E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma Projesi: 2004 Yılı Yüzey Araştırması", *AST* 23, 2, 2006, s. 189 - 200.
Tulunay 2007	E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma Projesi: 2005 Yılı Yüzey Araştırması", *AST* 24, 2, 2007, s. 351 - 362.
Tulunay 2009	E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2007 Yılı Kazısı", *KST* 30, 3, 2009, s. 411 - 426.
Tulunay 2011	E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2009 Yılı Kazısı", *KST* 32, 3, 2011, s. 405 - 423.
Tulunay 2012[a]	E. T. Tulunay, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2010 Yılı Kazısı", *KST* 33, 3, 2012, s. 147 - 171.

Tulunay 2012[b] E. T. Tulunay, "Smyrna (İzmir) Yakınlarında Birçok Kültürü Barındıran Dağ: Nif (Olympos)", *CollAn XI*, 2012, s. 81-99.

Tulunay 2013 E. T. Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2011 Yılı Kazısı", *KST* 34, 2, 2013, s. 233 - 252.

Tulunay 2014 E. T. Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2012 Yılı Kazısı", *KST* 35, 2, 2014, s. 343 - 357.

Tulunay 2015[a] E. T. Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2013 Yılı Kazısı", *KST* 36, 3, 2015, s. 695 - 717.

Tulunay 2015[b], E. T. Tulunay et alii, "Nif-Olympus Survey And Excavation Project between 2004 and 2010", *Recent Studies on the Archaeology of Anatolia* (BAR S2750), Oxford, 2015, s. 11 - 17.

Tulunay 2016 E. T. Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2014 Yılı Kazısı", *KST* 37, 2, 2016, s. 383 - 406.

Tulunay 2017 E. T. Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2015 Yılı Kazısı", *KST* 38, 2, 2017, s. 331 - 358.

Tulunay 2018 E. T. Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2016 Yılı Kazısı", *KST* 39, 3, 2018, s. 301 - 326.

Tulunay 2019 E. T Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2017 Yılı Kazısı", *KST* 40, 1, 2019, s. 603 - 626.

2019 Yılı Yayınlarımız

Bilgin - Lenger 2019 M. Bilgin, - D. S. Lenger, "Nif Dağı Karamattepe Nekropolisi'nden Bir Mezar Konteksti", *Olba* 27, 2019, s. 189 - 206.

Lenger - Tatar 2019 D. S. Leger - Ö. Tatar, "PRICE 3158: Not Salamis but Sardes: In the Light of İzmir Archaeology Museum Collection and the Archaeological Finds from Nif (Olympos) Mountain in İzmir", *Acta Classica Mediterranea* 2, 2019, s. 59 - 78.

Peker 2019 M. Peker, "İzmir Nif Dağı Ballıcaoluk Yerleşimindeki Hellenistik Konuta İlişkin İlk Değerlendirmeler", *MASROP E-Dergi* 13, 1, 2019, s. 52 - 61.

Tuncalı Yaman 2019 T. Tuncalı Yaman, "A Model-Based Statistical Classification Analysis for Karamattepe Arrowheads", *Journal of Computer Applications in Archaeology*, 2.1, 2019, s. 12–20.

Tulunay - Peker 2019 E. T. Tulunay - M. Peker, "İzmir İli Nif Dağı Kazısı - 2017", *TEBE Haberler* 44, 2018 (2019), s. 58 - 64.

Tulunay 2019 E. T Tulunay et alii, "Nif (Olympos) Dağı Araştırma ve Kazı Projesi: 2017 Yılı Kazısı", *KST* 40, 1, 2019, s. 603 - 626.

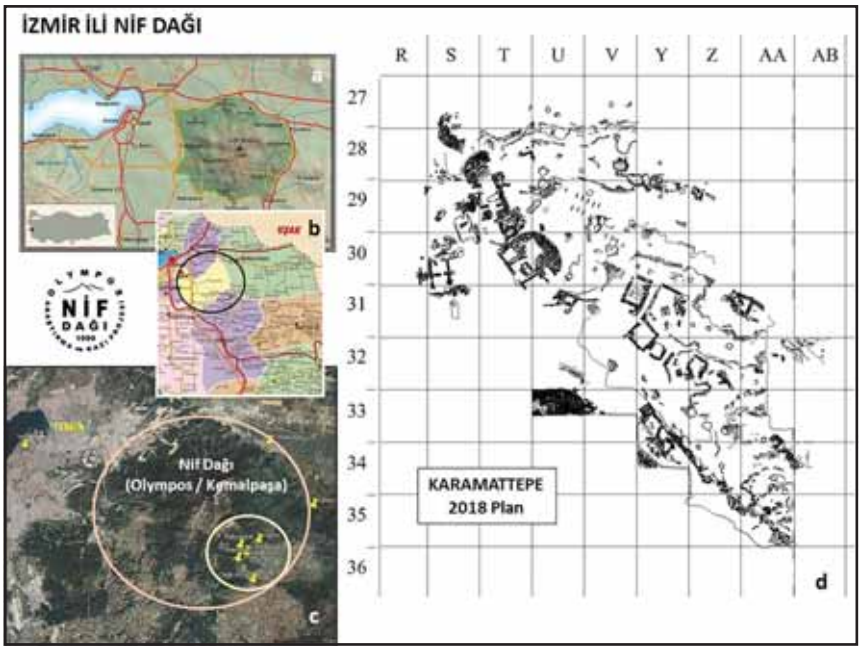

Resim 1: Nif Dağı - a, b, c) Harita ve uydu görünümü; d) Karamattepe 2018 planı.

Resim 2: Nif Dağı - Karamattepe: 2018 Açma V 33 a, V 33 b, AB 32 a.

Resim 3: Nif Dağı - Karamattepe: 2018 Açma AB 32 b, AA 32 b ve buluntular.

Resim 4: Nif Dağı - Karamattepe: 2018 Keramik.

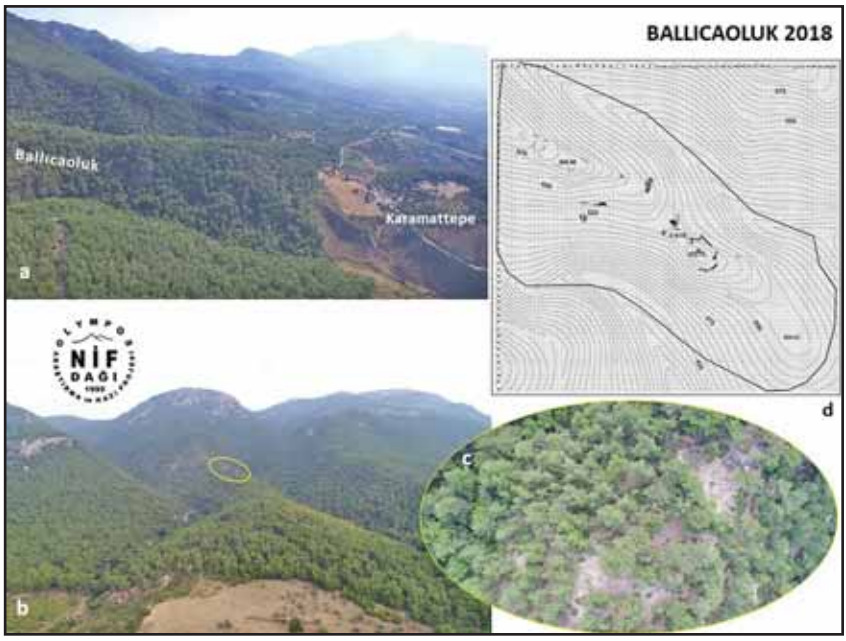

Resim 5: Nif Dağı - Ballıcaoluk: 2018 Genel görünüm ve plan.

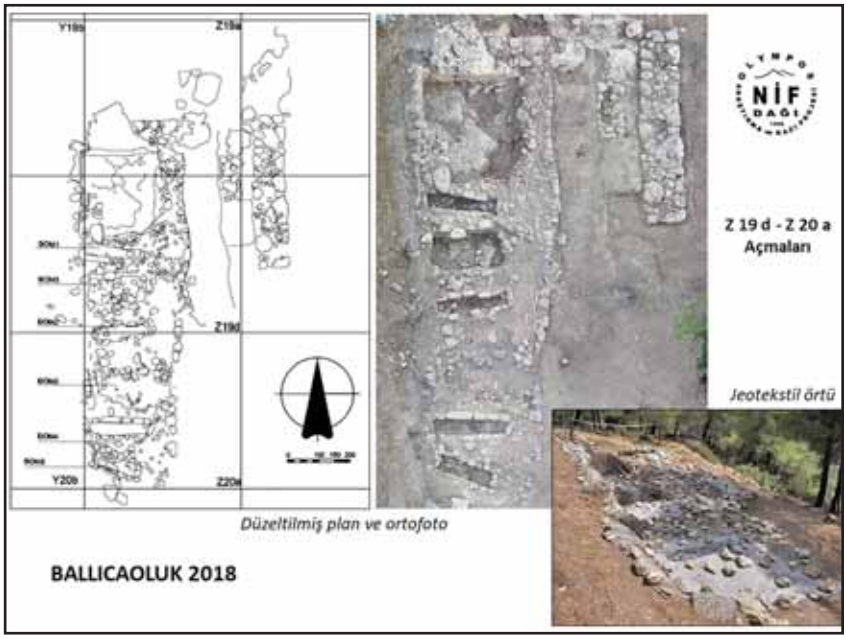

Resim 6: Nif Dağı - Ballıcaoluk: 2018 Açma Z 19 d ve Z 20 a, plan ve görünüm.

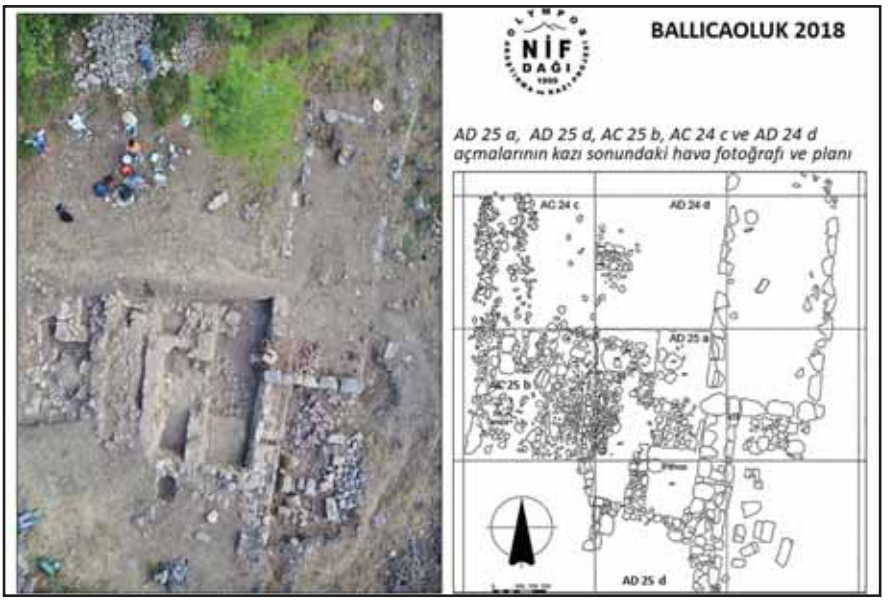

Resim 7: Nif Dağı - Ballıcaoluk: 2018 Açma AD 25 a, AD 25 d, AC 25 b, AC 24 c ve AD 24 d görünüm ve plan.

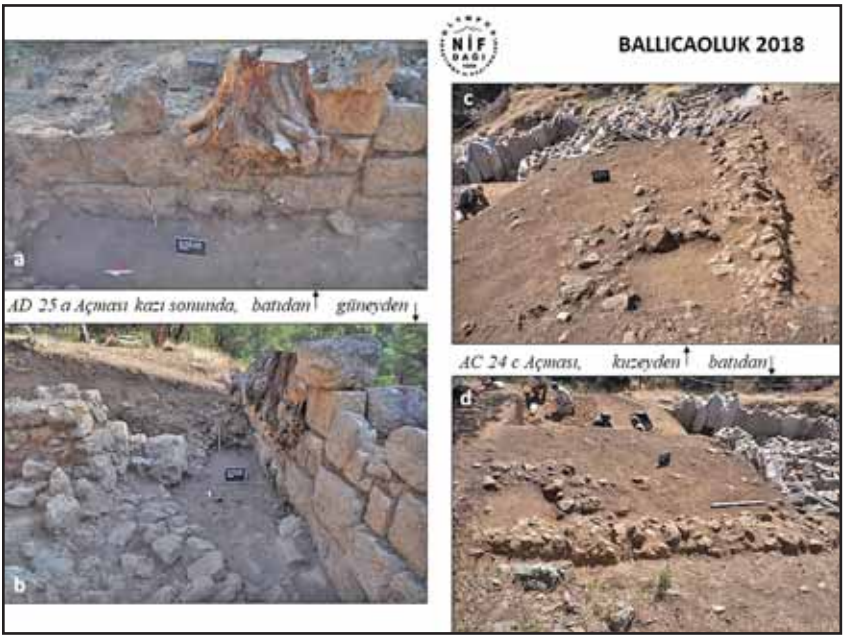

Resim 8: Nif Dağı - Ballıcaoluk: 2018 Açma AD 25 a ve AC 24 c görünümler.

Resim 9: Nif Dağı - Ballıcaoluk: 2018 Açma AD 24 d görünümler.

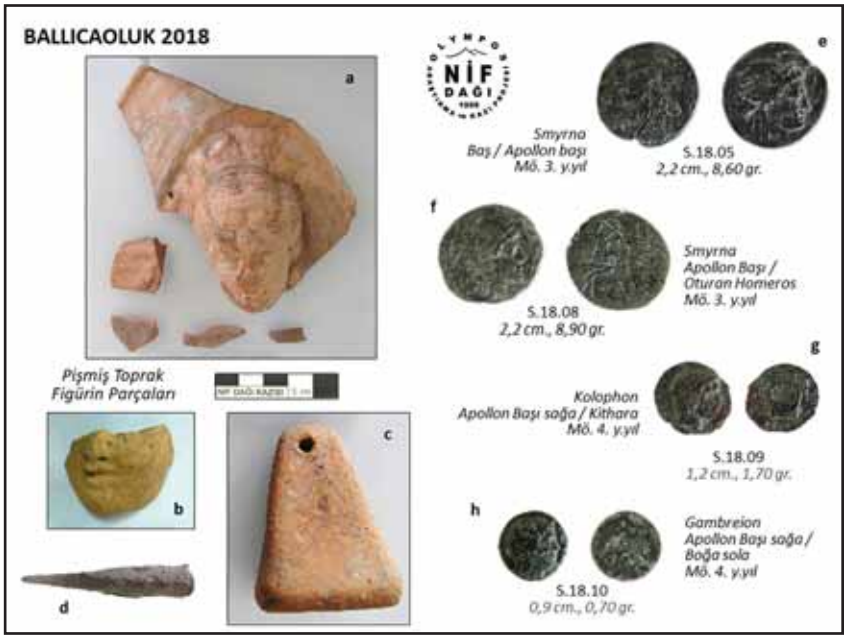

Resim 10: Nif Dağı – Ballıcaoluk: 2018 keramik.

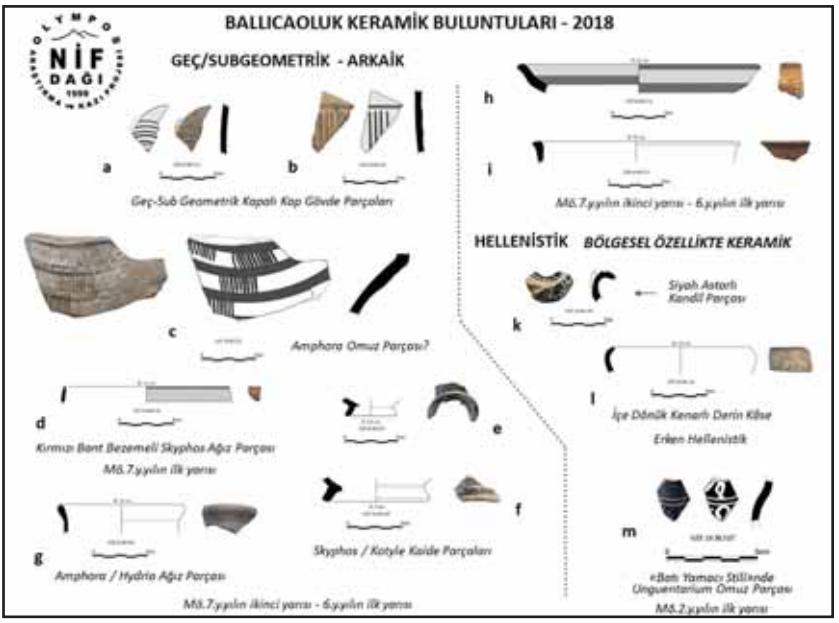

Resim 11: Nif Dağı – Ballıcaoluk: 2018 Pişmiş toprak buluntular ve sikkeler.

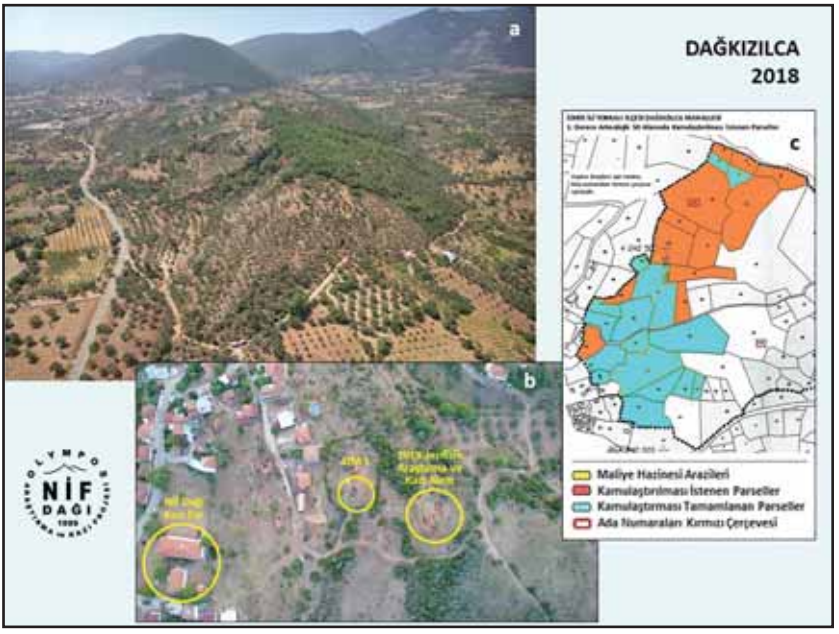

Resim 12: Nif Dağı - Dağkızılca 2018: Nekropolis havadan görünüm ve kamulaştırılmış / kazıya tahsisli alan planı.

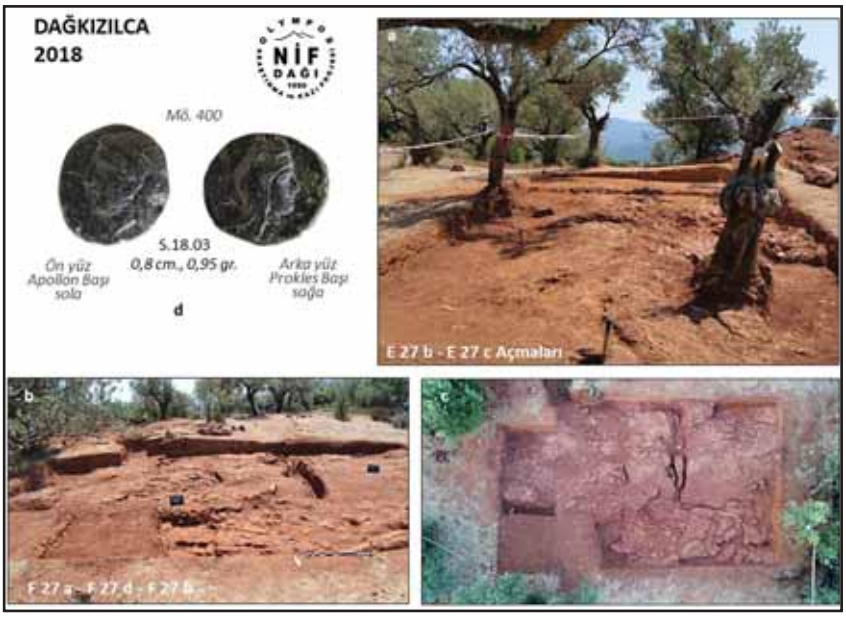

Resim 13: Nif Dağı - Dağkızılca 2018: Açma E 27 b - E 27 c - F 27 a - F 27 d - F 27 b görünümler ve en erken sikke buluntusu.

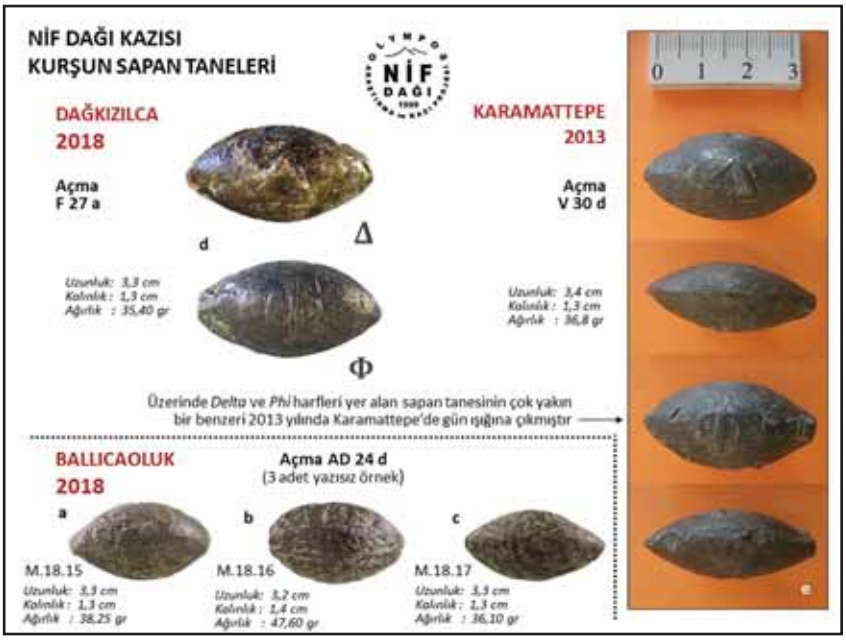

Resim 14: Nif Dağı kazısı kurşun sapan taneleri - 2018 ve 2013.

Resim 15: Nif Dağı kazı evi 2018: Koruma onarım çalışmaları.